

Bilag 3. Budgetnotat om lektiehjælp og faglig fordybelse

13.08.2013

Baggrund

Det følger af aftalen mellem forligsparterne og de Konservative om folkeskolereformen, at lektiehjælp og faglig fordybelse indføres fra skoleåret 2014/2015 som et tilbud, som skolerne *skal* tilbyde, men hvor deltagelse er frivillig. Først efter næste folketingsvalg bliver deltagelse i lektiehjælp og faglig fordybelse obligatorisk (forventeligt fra skoleåret 2016/2017). Dette fremgår også af det lovforslag, der nu er sendt i høring.

Der skal derfor tages politisk stilling til rammerne for det obligatoriske tilbud fra skoleåret 2014/2015, herunder de økonomiske konsekvenser heraf.

Det fremgår af lovforslaget, at tilbuddet skal placeres i direkte fortsættelse af undervisningstiden og have et omfang på to ugentlige klokke timer for 0.-3. klassetrin og 7.-9. klassetrin og på tre ugentlige klokke timer på 4.-6. klassetrin. Den samlede understøttende undervisning – herunder lektiehjælp og faglig fordybelse – skal sammen med den fagopdelte undervisning sigte mod at opfylde folkeskolens formålsparagraf, Fælles Mål i fagene og styrke undervisningsdifferentieringen.

Indhold

Der er nedenfor beskrevet forslag til en model for organiseringen af lektiehjælp og faglig fordybelse. Modellen vil alene finde anvendelse i en overgangsperiode, indtil lektiehjælp og faglig fordybelse gøres obligatorisk efter et folketingsvalg.

Det foreslås, at lektiehjælp og faglig fordybelse afholdes på fritidshjemmene for eleverne i 0.-3. klasse, mens det for 4.-9. klasse afholdes på skolerne.

Placeringen på fritidshjemmene kan potentielt få flere af de elever, der går på fritidshjem til at vælge tilbuddet om lektiehjælp og faglig fordybelse til, da de under alle omstændigheder vil være på fritidshjemmene, hvor lektiehjælpen foregår.

For de skoler, hvor der er flere fritidshjem tilknyttede, fordeles eleverne i 0.-3. klasse på de fritidshjem, hvor de i forvejen går, så de ikke skal skifte efterfølgende. For en del af klasserne vil det betyde, at de fordeles på flere fritidshjem. Det understreger behovet for en samlet dialog om tilbuddet mellem fritidshjemmet og skolen. Placeringen af elever, der ikke går på fritidshjem, aftales som en del af samarbejdet. Der fastlægges nærmere principper herfor, som bl.a. kan

Sagsbehandler
Sanne Andersen Sepstrup

Eksekveringsparat?

	JA / NEJ
Udvalgsbehandlet	
Kan igangsættes uden yderligere udvalgsbehandling	

omfatte afstand til skolen, faciliteter, understøttelse af fritidshjemmenes økonomiske bæredygtighed mv.

Det bemærkes samtidig, at der er behov for at understøtte tilvalg af lektiehjælp og faglig fordybelse hos de elever, der ikke går på fritidshjem. På almenområdet er det 91 pct. af de københavnske elever, som går på fritidshjem, varierende fra 82 % på skolerne med den laveste dækningsgrad til 100 pct. på skolerne med den højeste dækningsgrad. For de elever, der ikke går på fritidshjem, vil det være en ulempe, at lektieordningen placeres på fritidshjemmene. Der skal derfor arbejdes videre med en understøttelse af, at også disse elever i samme omfang tilvælger lektiehjælp og faglig fordybelse.

Elever, der vælger tilbuddet til, men ikke er indskrevet på et fritidshjem, vil kun kunne være på fritidshjemmene i det tidsrum, hvor lektiehjælpen og den faglige fordybelse foregår. Hvis denne gruppe af elever er glade for at være på fritidshjemmene og gerne vil blive der efterfølgende også, kan fritidshjemmet tage en dialog med forældrene om, hvorvidt barnet i så fald skal indskrives på fritidshjemmet. Forvaltningen vurderer umiddelbart, at en del af denne gruppe af børn vil være socialt udsatte børn, der bl.a. i forhold til udviklingen af deres personlige og sociale kompetencer kan have gavn af at gå på fritidshjem. En del af børnene vil kunne opnå hel eller delvis økonomisk friplads - blandt de 11.060 børn/unge, der benytter fritidshjem eller KKFO i dag, opnår 4.500 hel eller delvis friplads, svarende til 40,7 %. I det omfang ovenstående øger den samlede dækningsgrad vil der være tale om ændrede driftsforudsætninger, og de tilhørende økonomiske konsekvenser kan tages op i efterfølgende budgetter. Ved beregningen af behovsprognoser på skoleområdet tages der udgangspunkt i en 100 pct. fritidshjemsdækning, og der vurderes derfor ikke at være behov for at udvide de fysiske rammer som følge af evt. ændret dækningsgrad for fritidshjemmene fremover.

For 4.-9. klasse afholdes lektiehjælp og faglig fordybelse på skolerne med mulighed for, at skolen og klubberne kan aftale brug af klubbernes faciliteter i det omfang, det kan være relevant. Det er her forudsat, at klubberne ikke tildeles budget til at holde åbent i dette tidsrum. Forvaltningen er pt. i dialog med Undervisningsministeriet om rammerne herfor i det lovforslag, der netop er sendt i høring.

Såfremt klubberne ikke tildeles budget til at holde åbent, mens skolen tilbyder lektiehjælp og faglig fordybelse, vil det for de børn, der går i klub og fravælger lektiehjælp og faglig fordybelse, betyde, at der vil være et tidsmæssigt hul mellem skoledagens afslutning og åbning af fritids- og juniorklubberne. Hvis de skal gå hjem el. lign. i dette tidsrum, kan det betyde, at en del børn fremover vælger klubberne helt fra.

For at understøtte, at det ikke sker og mhp. fortsat at sikre fødekæden ind i ungdomsklubberne - særligt for de socialt udsatte unge - foreslås det, at der for elever på mellemtrinnet, der fravælger lektiehjælp og faglig fordybelse, i stedet tilbydes tilsyn og aktiviteter på skolen i samme tidsrum. Tilsynet varetages af en medarbejder fra skolen, mens aktiviteterne kan udvikles og varetages i samarbejde med de frivillige organisationer, der hidtil har lavet lektiecafeer mv.

Samarbejde om og rammer for lektiehjælp og faglig fordybelse

Det foreslås, at lektiehjælp og faglig fordybelse som udgangspunkt fagligt tænkes som et samlet tilbud, og at dialogen herom mellem skolen og fritidstilbud sker som en del af det samlede samarbejde mellem skole og fritidstilbud. En del af dialogen skal handle om, hvordan aktiviteterne kan bidrage til opnåelse af elevernes læringsmål.

I forhold til indholdet i tilbuddet anbefaler forvaltningen, at lektiehjælp betragtes således, at det ikke alene ses som færdighedstræning på et elementært niveau samt mulighed for at indhente, hvad eleven ikke nåede i timen. Lektier bør derimod i lige så høj grad opfattes som en mulighed for gradvist at vænne eleverne til at arbejde på egen hånd og ansvarliggøre dem i forhold til deres læring således, at der er en direkte linje fra elementær repeterende træning til aktiviteter, der i forslaget til folkeskolelov betegnes som faglig fordybelse. Følgende eksempler kan illustrere denne progression:

1. Træning af simple regnestykker
2. Stavetræning af fremmedord
3. Forberedelse af kort mundtlig præsentation af et emne på engelsk
4. Skriftlig stileopgave i dansk
5. Øve en rolle til en musical
6. Bygge en robot i LEGO, der kan løse en given opgave
7. Læse en selvvalgt fagbog, som eleven efterfølgende diskuterer med en fagperson

Opgaverne vil givetvis skulle varetages af lærere og pædagoger fra fritidstilbuddene såvel som andre faggrupper, hvor det typisk vil være lærere, der har de faglige kompetencer til at varetage den faglige fordybelse. Forvaltningen vurderer dog, at pædagogerne på fritidshjemmene vil være fagligt kompetente til at varetage både lektiehjælpen og den faglige fordybelse for de mindste elever med afsæt i en dialog herom med skolens lærere. Der kan endvidere lokalt aftales deltagelse af lærere i tilbuddet på fritidshjemmene. Pædagogerne vil med udgangspunkt i ovenstående eksempler fx kunne hjælpe med at træne relativt simple regnestykker eller øve en rolle til en musical. Fordybelse i et fagligt emne kan også ske ved at udnytte nogle af de gratis læringsmiljøer udenfor skolen og de faglige kompetencer, der er her, *jf. bilag 9*.

Det skal også ses i sammenhæng med, at det forudsættes, at de pædagoger, der fremover skal have timer på skolen, indgår som en del af skolens samlede teamsamarbejde sammen med lærerne. Der er derfor afsat midler til, at også pædagogerne deltager i udviklingen af teamsamarbejdet samt i de kommende Sommeruniversiteter for skolerne, *jf. bilag 8*. Pædagoger med timer på skolen vil ikke nødvendigvis selv stå for lektiehjælp og faglig fordybelse på fritidshjemmene, men kan i de tilfælde, hvor de ikke gør det, kunne videregive faglige overvejelser fra samarbejdet med lærerne til deres kolleger på fritidshjemmene. For de fritidshjem, hvor der ikke er pædagoger, der har timer på skolen, sikres denne dialog via ledelsessamarbejdet mellem skolen og de tilhørende fritidstilbud og i regi af det eksisterende Stærkt Samarbejde.

Når lektiehjælpen vurderes at kunne varetages både af lærere, pædagoger og andre skal det ses på baggrund af, at det også er sådan, det foregår i dag. Således er fritidshjemmene allerede i henhold til dagtilbudsloven forpligtede til at tilbyde lektiehjælp. Lektiehjælp varetages i dag af frivillige i forskelligt regi, og opgaverne i skolernes nuværende lektiecafeer (som er obligatoriske for skolerne at tilbyde i København) kan varetages både af læreruddannede og andre. Det foreslås her, at lektiehjælp og faglig fordybelse for 0.-3. klasse placeres på fritidshjemmene, mens det på andre klassetrin vil være et lokalt skøn, i hvilket omfang og på hvilke trin, lektiehjælp skal varetages af lærere eller kan varetages af andre faggrupper.

Det er intentionen, at varetagelse af lektiehjælpsopgaver skal ske i et tættere samarbejde med det team, som giver lektierne for, end det mange steder er tilfældet i dag. Det gælder uanset hvem, der varetager opgaven. Kvalificeringen af fx pædagoger til at varetage denne understøttende funktion indebærer derfor først og fremmest en kompetenceudvikling i forhold til samarbejde om undervisningsopgaven, *jf. ovenfor*.

Såfremt forældrene ikke er tilfredse med den lektiehjælp og faglige fordybelse, der tilbydes, vil dette skulle tages op med skolen. En egentlig klage skal rettes til skolelederen, som ifølge lovudkastet er ansvarlig for den understøttende undervisning. Såfremt det drejer sig om tilbuddet i indskoling, som varetages på fritidshjemmet, bør forældrene dog i første omgang henvende sig til lederen af fritidshjemmet.

Det foreslås, at skoler og fritidsinstitutioner gives nogle relativt faste rammer for dialogen om lektiehjælp og faglig fordybelse, så den kan foregå så smidigt som muligt, *jf. de gode erfaringer med en fælles ramme indenfor det nuværende samarbejde ("Stærkt Samarbejde")*. Rammerne består dels i et fælles koncept for dialogen om, hvordan aktiviteterne bidrager til opnåelse af elevernes læringsmål. Dels som en aftale om tidsfastsættelse og bemanning. Det vil være nødvendigt,

at der tilbydes lektiehjælp dagligt, da den faglige lektionsorganiserede undervisning ikke vil kunne bindes af, at der fx kun var lektiehjælp 2-3 dage om ugen. I indskoling er der i gennemsnit afsat ca. 20 minutter pr. dag til formålet. I praksis kunne tilbuddet lyde på 40 minutter, men bemanningen baseres på, at den enkelte elev i indskoling kun benyttede tilbuddet hver anden dag. Det vurderes at være en rimelig antagelse med afsæt i brug af de nuværende lektiecafeer, som det i København allerede er obligatorisk for skolerne at tilbyde. I den seneste undersøgelse svarede 5 pct. af eleverne, at de har anvendt lektiecafeen i løbet af den seneste uge. Selvom det kan forventes, at markant flere vil tage imod det nye tilbud om lektiehjælp og faglig fordybelse, vurderes det, at en væsentlig del af eleverne ikke vil benytte det regelmæssigt, før det bliver obligatorisk.

Der er ikke foretaget en nærmere undersøgelse af fritidshjemmenes fysiske rammer til at varetage lektiehjælp og faglig fordybelse for 0.-3. klasse. Fritidshjemmene er dog allerede i henhold til dagtilbudsloven i dag forpligtede til at tilbyde lektiehjælp. I forhold til den fremtidige anvendelse af lektiehjælpen, forventes det ikke, at alle elever vil ønske at gøre brug af dette tilbud, og derfor er vurderingen, at de fysiske rammer er til stede på fritidshjemmene.

Specialområdet

Der skal være mulighed for at tilvælge lektiehjælp og faglig fordybelse både på almen- og specialområdet. På specialområdet – forstået som specialklasserækker og specialskoler – vil det imidlertid ikke være hensigtsmæssigt at gennemføre den foreslåede model. Det skyldes, at der for nogle af specialtilbuddene (typiske tale- og læseklasserne) vil være tale om, at en del af eleverne går på et almenfritidshjem/klub i deres lokalområde, som kan være relativt langt fra de bydækkende skoletilbud. Det betyder, at eleverne kan være fordelt på rigtig mange forskellige fritidshjem, hvilket vil gøre det svært at sikre en tilstrækkelig kvalitet i tilbuddet på det enkelte fritidshjem. Andre specialtilbud (typisk specialskolerne) har en special-KKFO/fritidshjem tilknyttet, hvor en stor andel af børnene går. Her vil modellen kunne ligne den på almenområdet.

Det foreslås derfor, at modellen gælder for hele almenområdet, og at der på specialområdet i dialog med de enkelte skoler laves en vurdering af, hvor modellen kan fungere i praksis, og hvor der er behov for at finde nogle lokalt tilpassede løsninger. Der vurderes at være tale om relativt få tilbud, hvor der i givet fald vil være behov for at finde særskilte løsninger. Eventuelle midler hertil finansieres via strukturpuljen i overgangsfasen, jf. bilag 5, og der tages herefter stilling til den permanente løsning og finansiering.

De økonomiske konsekvenser

I den samlede oversigt over finansieringen af folkeskolereformen er indeholdt en såkaldt økonomisk basismodel, hvor lektiehjælp og faglig fordybelse er forudsat placeret på skolerne på alle klassetrin.

Den ovenfor beskrevne model, hvor lektiehjælp og faglig fordybelse placeres på fritidshjemmene for eleverne i 0.-3. klasse og på skolerne for 4.-9. klasse, indebærer ift. basismodellen en mindredgift på 0,7 mio. kr. i 2015, jf. tabel 1.

Det bemærkes, at lovforslaget om ændring af folkeskoleloven den 21. august 2013 blev sendt i høring. Forvaltningen er pt. i dialog med Undervisningsministeriet om tolkning af dele af lovforslaget, herunder af rammerne for lektiehjælp og faglig fordybelse. Såfremt det viser sig, at lektiehjælp skal foregå på skolen, og fritidshjem/KKFO'er skal holde åbent i samme periode, vil det øge finansieringsbehovet med 18,4 mio. kr. årligt for 0.-3. klasse ved denne form for dobbeltdækning. Hertil kommer et yderligere finansieringsbehov på 16,4 mio. kr. årligt for 4.-7. klasse, hvis fritidsklub/juniorklub tilsvarende skal holde åbent, mens der tilbydes lektiehjælp og faglig fordybelse på skolen ved denne form for dobbeltdækning.

Tabel 1. Økonomiske konsekvenser ved i forhold til det samlede finansieringsbehov for folkeskolereformen

1.000 kr. – 2014 p/l	2014	2015	2016	2017
<i>Serviceudgifter:</i>				
Basismodel, jf. den samlede finansieringsudfordring	0	0	0	0
0.-3. kl. på fritidshjem, 4.-9. kl. på skolen*	-300	-700	-400	0
Serviceudgifter i alt	-300	-700	-400	0
Yderligere forhold under afklaring med Undervisningsministeriet:				
Lektiehjælp på skole (dobbeltdækning 0.-3. klasse)	7,7	18,4	10,7	0,0
Lektiehjælp på skole (dobbeltdækning 4.-7. klasse)	6,8	16,4	9,6	0,0

Note 1: Det fremgår af aftalen mellem forligspartierne og Konservative, at ordningen gøres obligatorisk efter næste folketingsvalg. Det er her forudsat, at det er fra skoleåret 2016/2017. Bemærk, at der i tabellen vises økonomiske konsekvenser ved modellerne ift. den opstillede finansieringsudfordring og dermed ikke den samlede udgift til aktiviteterne. Forvaltningen vil udarbejde en model for afregninger mellem skoler og fritidsinstitutioner.

*Hertil kommer udgifter evt. udgifter til at finde lokale løsninger for enkelte skoler på specialområdet, jf. bilag 6 om strukturpuljen.